



MUHU VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Hellamaa

15. november 2023 nr 123

Muhu valla üldplaneeringu teemaplaneeringu algatamine ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise algatamata jätmine

Vabariigi Valitsus algatas 18.06.2020 korraldusega nr 213 Suure väina püsiühenduse ja selle toimimiseks vajaliku taristu riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise (edaspidi KSH) koostamise, kuid Vabariigi Valitsuse 11.05.2023 korraldusega nr 129 eriplaneeringu ja KSH koostamine lõpetati. Riigi eriplaneeringu ja KSH koostamise eesmärk oli kavandada püsiühendus üle Suure väina mandrilt Muhu saarele. Riigi eriplaneeringu tulemusel pidi valmima mereala ja maismaad hõlmav terviklik ruumilahendus püsiühenduse ja sellega funktsionaalselt koos toimivate ehitiste tarbeks. Planeeringuala hõlmas Muhu vallas oluliselt suuremat territooriumi kui üldplaneeringus sillatrasside tarbeks reserveeritud. Riigi eriplaneering lõpetati planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 29 lõike 1 punkti 3 alusel eelkõige põhjusel, et planeeringu koostamise korraldaja eelarves puudusid vahendid Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu koostamiseks. Samuti ei nähtud võimalust eraldada ettenähtavas tulevikus planeeringu koostamise korraldajale eelarvelisi vahendeid.

Kuigi eriplaneeringu koostamine lõpetati, jäid siiski kehtima nii maakonnaplaneeringutes kui üldplaneeringutes sätestatud võimalikku püsiühendust puudutavad regulatsioonid.

Saare maakonnaplaneeringus¹ on määratletud Suure väina püsiühenduse rajamiseks trassikoridoride maismaa-osa põhimõttelised asukohad ning sätestatud nende maakasutustingimused. Lähtuvalt maakonnaplaneeringust on trassikoridorid ning nendega kaasnevad maakasutuse piirangud kantud ka Muhu valla üldplaneeringusse. Kuivastu ja Võiküla külades on reserveeritud 100 m laiused trassikoridorid võimalike sildade rajamiseks. Lõunapoolseima trassi lõunapoolseim trassikoridor on reserveeritud 300 m laiuselt, võimaldamaks tunneli rajamist. Üldplaneeringuga on sätestatud trassikoridorides paikneva ala kasutamise põhimõtted.

Vastavalt PlanS § 75 lõike 1 punktile 1 on üldplaneeringu ülesandeks transpordivõrgustiku ja muu infrastruktuuri, sealhulgas kohalike teede, raudteede, sadamate ning väikesadamate üldise asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine.

PlanS § 27 lg 1 kohaselt on riigi eriplaneeringu eesmärk sellise olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamine, mille asukoha valiku või toimimise vastu on suur riiklik või rahvusvaheline huvi. Riigi eriplaneering koostatakse eelkõige maakonnaülestes huvide väljendamiseks. PlanS § 27

¹ Riigihalduse ministri 27.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/94 kehtestatud Saare maakonnaplaneering 2030+.

lg 2 kohaselt tuleb riigi eriplaneering koostada riigi territooriumi või selle osa kohta riigimaantee ja selle toimimiseks vajalike ehitiste püstitamiseks, kui ehitis vastab PlanS § 27 lõikes 1 nimetatud tingimustele. PlanS § 6 p 13 kohaselt on oluline ruumiline mõju selline mõju, millest tingitult muutuvad eelkõige transpordivood, saasteainete hulk, külastajate hulk, visuaalne mõju, lõhn, müra, tooraine või tööjõu vajadus ehitise kavandatavas asukohas senisega võrreldes oluliselt ning mille mõju ulatub suurele territooriumile. Suure väina püsiühendus on olulise ruumilise mõjuga ehitise eelkõige seetõttu, et püsiühendusest tingituna muutuvad transpordivood ja külastajate hulk ning kavandataval püsiühendusel on visuaalne mõju. Nimetatud mõjud ulatuvad suurele territooriumile.

Suure väina püsiühenduse asukohavaliku ja toimimise osas on siseriiklik ja võimalik rahvusvaheline huvi. Suur riiklik huvi Suure väina püsiühenduse vastu seisneb vajaduses tagada Saare maakonnale toimiv ja turvaline ligipääs aga ka selles, et ehitisega võib kaasneda oluline negatiivne mõju üleriigilise tähtsusega avalikele huvidele, mh merekeskkonnale, Natura aladele jt piirkonna loodusväärtustele. Võimalik rahvusvaheline huvi Suure väina püsiühenduse vastu on seotud piiriülese mõju hindamise juhtumiga, kuhu tuleb kaasata naaberriigid ning kavandatav tegevus võib mõjutada väljasuremisohus oleva ja HELCOM-i punasesse nimekirja kantud loomaliigi (viigerhüljes, *Pusa hispida*) elupaikasad ja liikumisteid. Lähtudes eelnevast on Suure väina püsiühendus riigi eriplaneeringu kohustuslik objekt PlanS § 27 lõigete 1 ja 2 kohaselt.

Riigi eriplaneeringu koostamise oluliseks etapiks on asukoha eelvaliku tegemine. Asukoha eelvalik on kavandatavale ehitisele sobivaima asukoha või maa-ala valimine erinevate võimalike asukohtade kaalumise teel. Planeerimisseaduses on sätestatud eelvaliku tegemise menetluskord. Maakonnaplaneeringu ning üldplaneeringu koostamisel ei ole läbi viidud asukoha eelvaliku menetlust ning eriplaneeringu koostamisel ei pea lähtuma üldplaneeringus kinnitatud trassialternatiividest.

Sillatrassid reserveeriti Muhu valla eelmises üldplaneeringus Maanteeameti palvel. Reserveering seati tingimusel, et kuna üldplaneeringu kehtestamise ajaks ei olnud lõplikult otsustatud ühegi konkreetse variandi kasuks, siis peale seda, kui trassivalik selgub, oleks jäänud kehtivaks reserveering vaid valitud trassikoridoril. Üldplaneering kehtestati 2008. aastal. Täna on sillatrassidest tulenevad kitsendused kehtinud maaüksustel 15 aastat, mis on oluliselt piiranud maaomanike võimalusi oma vara vabalt kasutada, vähendanud kinnisvara väärtust ning takistanud maaomanikel pikaajalisemaid plaane teha. Täna, mil Vabariigi Valitsus on eriplaneeringu koostamise lõpetanud ning koalitsioonileppes kokku leppinud, et tagatakse parvlaeva- ja lennuühendused saartega vähemalt senisel tasemel ning analüüsitakse parandamise võimalusi ja lähiaastatel ei ole kavas Suure väina püsiühenduse eriplaneeringu koostamisega jätkata, on maa kasutuspiirangu säilitamine maakonnaplaneeringus ja Muhu valla üldplaneeringus põhjendamatu ning riivab maaomanike õigusi oma vara kasutada.

Lähtuvalt eelnevast soovib Muhu Vallavolikogu algatada üldplaneeringu teemaplaneeringu, millega lahendataks püsiühenduse tarbeks reserveeritud trassikoridoride teema ning tehtaks ettepanek ka Saare maakonnaplaneeringu muutmiseks. Teemaplaneeringu planeeringuala paikneb Saare maakonnas Muhu vallas Võiküla ja Kuivastu külade territooriumil.

Planeeringuala suurus on ligikaudu 78 ha. Planeeringuala piir on esitatud käesoleva otsuse lisas 1.

Teemaplaneeringu tulemusel soovitakse muuta Muhu valla üldplaneeringu peatükki 6.7.6 „Suure väina püsiühendus“. Kavas on loobuda konkreetsete trassikoridoride reserveerimisest. Hetkel reserveeritud trassikoridoride aladel jääksid kehtima samad ehitus- ja kasutustingimused nagu ümbritsevatel aladel. Alale täiendavate tingimuste seadmist ei kavandata ning piirkonna arendus toimub üldiste maakasutustingimuste alusel.

PlanS § 74 lõike 4 kohaselt tuleb üldplaneeringu teemaplaneeringu koostamisel anda eelhindang ja kaaluda keskkonnamõju strateegilist hindamist, lähtudes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõigetes 4 ja 5 sätestatud kriteeriumidest ning § 33 lõike 6 kohaste asjaomaste asutuste seisukohtadest. Tulenevalt eelnevast on Muhu Vallavalitsus koostanud keskkonnamõtjude eelhindangu (käesoleva otsuse lahutamatu Lisa 2). Vastavalt KeHJS § 33 lõikele 6 esitas Muhu Vallavalitsus käesoleva otsuse eelnõu asjaomastele asutustele seisukoha võtmiseks.

Keskkonnaamet asus oma 10.11.2023. a kirjas nr 6-5/23/20901-2 seisukohale, et planeeritava tegevusega ei kaasne eeldatavalt olulist keskkonnamõju KeHJS § 22 mõistes ning KSH algatamine ei ole eeldatavalt vajalik. Oma kirjas juhtis Keskkonnaamet tähelepanu, et planeeringuala kattub vähesel määral Väinamere hoiuala ja Natura 2000 võrgustiku aladega. Eelhindangut täiendati antud küsimuse osas.

Transpordiamet kinnitas oma 23.10.2023. a kirjas nr 8-5/23/21755-2, et ei oma vastuväiteid esitatud Muhu valla üldplaneeringu Suure väina püsiühenduse trassikoridoride teemaplaneeringu algatamise ja keskkonnamõtjude strateegilise hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõule.

Muinsuskaitseamet asus oma 06.11.2023. a kirjas nr nr 5.1-17.5/1862-1 seisukohale, et ei pea vajalikuks keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamist, kuid peab vajalikuks teemaplaneeringu lähteseisukohtade kujundamist ning KSH eelhindangus mälestiste säilimise tagamiseks tingimuste sõnastamist.

Teemaplaneeringu lähteseisukohad koostatakse peale teemaplaneeringu algatamist ning lähteseisukohtade koostamisse kaasatakse asjaomased asutused sh Muinsuskaitseamet. Lähtuvalt PlanS § 4 lõike 2 punktist 5 hinnatakse planeeringu koostamisel selle elluviimisega kaasnevaid asjakohaseid majanduslikke, kultuurilisi, sotsiaalseid ja looduskeskkonnale avalduvaid mõjusid ning vastavad tingimused (sh tingimused mälestiste säilimise tagamiseks) seatakse vajadusel teemaplaneeringuga.

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium esitas oma 30.10.2023. a kirjas nr 14-3/2901-1 ettepaneku täiendada otsuse eelnõud ning eelhindangut. Dokumente täiendati vastavalt.

Lähtudes keskkonnamõtjude eelhindangu tulemustest, asjaomaste asutuste seisukohtadest, arvestades arendustegevuse väikest mastaapi, olemasolevat hoonestust ning asustusstruktuuri,

leiab Muhu Vallavolikogu, et kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju, mida peaks hindama läbi keskkonnamõtjude strateegilise hindamise.

Võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lg 1 p. 31, planeerimisseaduse § 74 lg 4, § 77 lg 1, keskkonnamõtju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 31 p. 1, § 33 lg 2 p. 2, § 34 lg 2, § 35 lg 3 alusel, Muhu Vallavolikogu

o t s u s t a b:

1. Algatada Muhu valla üldplaneeringu Suure väina püsiühenduse trassikoridoride teemaplaneeringu koostamine.
2. Teemaplaneeringu algatamise eesmärgiks on Muhu valla üldplaneeringus käsitletud transpordivõrgustiku muutmine püsiühenduse tarbeks reserveeritud trassikoridoride osas ning ettepaneku tegemine Saare maakonnaplaneeringu muutmiseks antud küsimuses.
3. Teemaplaneeringu planeeringuala paikneb maismaal Saare maakonnas Muhu vallas Võiküla ja Kuivastu küla territooriumil. Planeeringuala suurus on ligikaudu 78 ha. Planeeringuala piir on esitatud käesoleva otsuse lisas 1.
4. Mitte algatada keskkonnamõtju strateegilist hindamist Muhu valla üldplaneeringu teemaplaneeringule, mille
 - 4.1. koostamise algataja ning kehtestaja on Muhu Vallavolikogu (aadress Keskuse, Liiva küla, Muhu vald, Saare maakond 94701, telefon: 4530672, vald@muhu.ee);
 - 4.2. koostamise korraldaja on Muhu Vallavalitsus (aadress Keskuse, Liiva küla, Muhu vald 94701, Saare mk, tel: 4530672, vald@muhu.ee);
 - 4.3. koostaja leidmiseks korraldaja leitakse hankemenetluse teel peale detailplaneeringu algatamist.
5. Muhu Vallavalitsusel korraldada püsiühenduse trassikoridoride üldplaneeringu teemaplaneeringu koostamine ja täita planeerimisseadusega planeeringu koostamise korraldajale antud ülesanded.
6. Muhu Vallavalitsusel korraldada hange üldplaneeringu teemaplaneeringu koostaja leidmiseks ja sõlmida vastavasisuline hankeleping.
7. Käesoleva otsusega saab tutvuda Muhu vallamajas, Liiva külas tööpäeviti vallamaja lahtiolekuaegadel ning valla veebilehel aadressil: www.muhu.ee.
8. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul haldusakti teatavakstegemisest, esitades vaide Muhu Vallavolikogule haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või esitades kaebuse Tallinna Halduskohtu Pärnu Kohtumajale halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

/allkirjastatud digitaalselt/

Meelis Mereäär
volikogu esimehe ülesannetes